

ראצק Raczki	
	
סמל ראצק	
מדינה	 פולין
פרובינציה	 פודלסיה
נפה	סובאלק
שטח	142.25 קילומטר רבוע
אוכלוסייה	
- בעיירה	2,100
קואורדינטות	53°59′00″N 22°47′00″E﻿ / ﻿53.983333333333°N 22.783333333333°E﻿ / 53.983333333333; 22.783333333333
אזור זמן	UTC +1
http://www.raczki.pl	

ראצק (בפולנית: **Raczki**; ברוסית: **Рачки**; ביידיש: **ראצק**) היא עיירה (לעיתים מוגדרת ככפר) על גדות הנהר הקטן רוֹסְפוּדָה (Rospuda), בנפת סובאלק שבמחוז פודלסיה (Podlasie) בצפון-מזרח פולין. העיירה שוכנת כ-15 ק"מ מזרוב-מערב לעיר סובאלק (Suwałki) וכמרחק הזה מצפון-מערב לעיירה אוגוסטוב (Augustów).

בראייה היסטורית, במשך מרבית המאות האחרונות נמצאה העיירה (והאזור כולו) בתחום השיפוט של ליטא על גלגוליה המדיניים השונים. על כן, יש יסוד להניח כי אחוז ניכר מתושבי האזור הם ממוצא ליטאי. לצד התרבות הליטאית, ספג האזור השפעה תרבותית פולנית נרחבת.

תוכן עניינים

- היסטוריה
- יהדות ראצק בשואה
- לקריאה נוספת
- קישורים חיצוניים
- הערות שוליים

היסטוריה

פרק זה לוקה בחסר. אנא תרמו לוויקיפדיה והשלימו אותו (https://he.wikipedia.org/w/index.php?title=%D7%A8%D7%90%D7%A6%D7%A7&action=edit). ייתכן שתמצאו פירוט בדף השיחה.

המקום יושב לראשונה בשנת 1513, ומוזכר בשם זה כבר במסמכים משנת 1558. בערך בתחילת המאה ה-19 כבר נמנו במקום 766 תושבים, רובם עסקו במלאכת-יד בעיקר חייטים וסנדלרים. כמו כן התפתח במקום מסחר בפשתן וצמר. שני פונדקים שירתו את האורחים שביקרו במקום בימי השוק והירידים השנתיים. לאחר ההתקוממות של פולין ליטא ובלארוס בינואר 1863 נגד השלטון הרוסי, איבדה רצקי את זכויותיה האזרחיות כעונש על חלקו של האזור בהתקוממות.

ידוע על קיומה של קהילה יהודית במקום כבר בסוף המאה ה-17. ולקהילה אף היה רב משלה, רבי גרשון בערך כבר משנת 1670. עם זאת בתקופה מאוחרת יותר בראשות הקהילה כבר לא עמד רב משלה ובתפקיד זה שימש שוחט העיירה.

בשנת 1789 נמנו בעיירה 542 יהודים, ובשנת 1808 נמנו בה 1,117 יהודים (79.5%) מתוך אוכלוסייה כללית שמנתה אז 1404 תושבים.

בשנת 1900 נמנו בעיירה 1,116 יהודים^[1].

בן העיירה, אריה שרנייץ, מספר על זכרונותיו מראצק:^[2]

אין לי הסבר לתופעה, שעל אף היות עיירתנו קשישה מסובאלק במאה וחמישים שנה לפחות, היא נשארה בממדיה הזערוריים ומנתה פחות ממאה משפחות יהודיות וכעשרים משפחות נוצריות. כרגיל, כל החיים התרכזו בה סביב השוק ובלבו – הבאר [...] ארבעה רחובות קרנו מהשוק אל ארבע רוחות השמיים ושתיים-שלוש סמטאות חצו אותן במקביל לשוק וסובבוהו. זוהי אם כן קריה רבתי **ראצק**...

[בחדר המודרני] הדגישו בכל הזדמנות, כי שיטת החדר כבר מיושנת. עדיין חזרו על החומש ועל תנ"ך ולמדו גמרא, אבל שמו את הדגש על פרץ, ביאליק, מנדלי מוכר ספרים, לימדו מתמטיקה ועוד.

אני ממשיך בדרכי בסימטקה, פוסח על השוק וממשיך אל בית-המדרש. [...] בשבת של יום קיץ היו התושבים יוצאים לטייל בקארצובי פארק. [...] אנו הצעירים היינו מגיעים דרך השדות והגיא אל הנהר, כדי לרחוץ בו. [...] הרבה זכרונות ניטשטשו בראשי... טיול מחנות לחנות בשוק, [...] נסיעה בעגלה לסובאלק, לילה של חביות זפת בוערות בכיכר השוק בשנת 1913, לרגל חגיגת יום השנה ה-300 לשושלת רומנוב הרוסית, את משלוח המנות, הגעלת הכלים בערב-פסח, והעיקר חתונה בעיירה.

— אריה שרנייץ, נולדתי בראצק

בשואה

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הופצצה העיירה בידי הגרמנים, ורבים מיהודיה נמלטו ממנה. עם כניסת הגרמנים לעיירה, החלו אלו בביצוע מעשי שוד בקרב יהודיה, ובחטיפתם לעבודות כפייה משפילות, ובהן ניקוי רחובות היישוב.

עם כניסת יחידות הצבא האדום לעיירה בסוף ספטמבר 1939, ועד להכללת היישוב באופן רשמי בשטח הכיבוש הגרמני בהתאם להסכם ריבנטרופ מולוטוב, עזבו את המקום יהודים נוספים. עם שובם של הגרמנים לעיירה, גירשו אלו את כל היהודים שעוד נותרו בה, וגורלם היה כגורל יהודי היישובים אליהם הגיעו.

לקריאה נוספת

▪ פנקס הקהילות הוצאת יד ושם (http://www1.yadvashem.org/heb_site/heb_publications/pinkasim/pinkasim_1.html).

- אריה שרנייץ, "נולדתי בראצק", בתוך: **ספר קהילת סובאלק ובנותיה: בקלורובה, ויז'אן, סייני, פונסק, פיליפובה, פשרושלה, ראצק** (עורכים: יהודה אלראי ויוסף כרוסט), תל אביב: הוצאת יאיר ע"ש אברהם שטרן, תשמ"ט-1989, עמ' 164-165 (בגרסה אינטרנטית (<http://yizkor.nypl.org/index.php?id=2123>) באוסף ספרי היזכור של ספריית העיר ניו יורק, תמונות 168-169).

"Raczki", in: **Encyclopedia of Jewish Life**, 2001, p. 1044.

קישורים חיצוניים

- אתר האינטרנט הרשמי (<http://www.raczki.pl>) של ראצק
- <http://data.jewishgen.org/wconnect/wc.dll?jg~jgsys~shtetm~-524755> (Raczki, Poland) באתר Jewishgen (<http://www.jewishgen.org>) – רשימת קהילות יהודיות קרובות ומפה
- היסטוריה של ראצק (<http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~raczki/ostrowski/History.html>), תמונות העיר (<http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~raczki/ostrowski/Landscape.ht>) ונופיה (<http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~raczki/ostrowski/index.html>) באתר הגנאלוגיה של משפחת אוסטרובסקי (ml), (<http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~raczki/ostrowski/index.html>)
- ראצקי (<http://moreshet.pl/he/node/510>) באתר מרכז מורשת יהדות פולין (<http://moreshet.pl>)
- תמונת מראצק (<http://www.bagnowka.com/?m=atoz&g=834>), באתר Bagnowka
- מפה של אזור (<http://www.suduva.com/region.htm>) (Sûduva) (דרום-מערב ליטא)

הערות שוליים

1. ראו ראצק (<http://data.jewishgen.org/wconnect/wc.dll?jg~jgsys~shtetm~-524755>), באתר Jewishgen. (באנגלית)
2. אריה שרנייץ, "נולדתי בראצק", בתוך: **ספר קהילת סובאלק ובנותיה: בקלורובה, ויז'אן, סייני, פונסק, פיליפובה, פשרושלה, ראצק** (עורכים: יהודה אלראי ויוסף כרוסט), תל אביב: הוצאת יאיר ע"ש אברהם שטרן, תשמ"ט-1989, עמ' 164-165.

דף זה נערך לאחרונה ב-05:29, 16 במאי 2020.

הטקסט מוגש בכפוף לרישיון Creative Commons ייחוס-שיתוף זהה 3.0; ייתכן שישנם תנאים נוספים. ר' את תנאי השימוש לפרטים.